

B R A S S Ó

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

A Brassói Magyar Kaszinónak, az E. M. K. E. brassomegyei választmányának és a Brassói Magyar Polgári Körnek hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint háromszor: Kedden, csütörtökön és szombaton.

Szerkesztési iroda
Brassó, Kupa-utca 24. szám alatt.
hová a lap szállítást részesítő közönségek intézkedjenek.

Felolvasó szerkesztő:
Dr. ZAKARIÁS JÁNOS.
Kézírták vissza nem adandó.

Lapfelhirdetés:
A Közművelődési Irodalmi és művelődési részvétel. Kolozsvár.
Kiadó: Közművelődési nyomsda Brassó

Hirdetések felvételek a kiadó-
hivatalban

Hirdetések díja:

4 hasznos élményre vagy
annak helyre 9 kr. Nagyból és
többetől hirdetésenként kedve-
seny. Minden egy hirdetés
első sora 100 sz. 100 kr.
belsőjárdi ártalom

Stílusát illetően 100 sz. 10 kr.

Hirdetést és Stílusát által
alra fordítják

Országos lelencház-egyesület.

Budapest, 1893. jún. 14-n.

Nagy és nemesség mozgalom indult meg röviddel ezelőtt a fővárosban, melynek czéja egy régi nemzeti mulatságokat pótolni, társadalmunknak egy saját székét bevezetni. A nyugati kultúralomnak már régóta, Olaszországban és Franciaországban évszázadok óta, látják el az apjuk-anyjuk elhagyta kidekét jó-tékonyág segítségével, vagy külsővel.

A közpör szellemének megfelelően kezdőben klastromokban és templomokban vették fel a kideket, kiket titokban egy új kített főre szerényebb helyesek el többnyire fiúk idején. A gyermeket azután apáczák gondolták a klastromban, úgy, hogy az ilyen gyermek a világtól elkülönítve növekedett fel. Ez a módja a felnevelésnek nem célszerű. Egyrészt nagy a veszedelm a gyermekek, ha sokan együtt vannak, betegségek könnyen átragadnak egyikről a másikra. Azonkívül a világtól való elzártság nem jól hat a kidek lelki fejlődésére.

Manapság alig van már oly lelencház, melyben a gyermekekkel intéztetnek nevelni, hanem mind a mindent arra igye-
kenek, hogy a gyermek a n/p által neveltesse meg, s így az a jussának vissza-
ra, a honnó kikerültek, olvadjanak a néphe, hogy a társadalom hasznos tagjává váljanak. Az olasz nép annyira szereti a „Madonna gyermeket” (gye nevezik a lelencház), hogy gyakran igen nevelik fel és családjuk tagjaként fogadják.

Ez a hasznos és emberbaráti eszmét önjátka megvalósított az „országos lelencház-egyesület”. Találódóképen sző-

gyenre válik hazánknak, hogy meg ed-
gen nem gondoskodunk kiképzésen az
áttartás kidekéről, a kiknek egyedül
búnjuk hogy szőlők nyomorognak, köny-
nyelmek, vagy bűnök.

Hányzor történnék meg az orvosi
gyakorlatban, hogy a jómódú család véma
csemege mind dajkát kell megvizsgálni-
ni, a ki bemutatja ép, erős csemeget
kít, kitérnek másoknak kiadni apó-
lása.

Alig múlt egy-két hónap és egy
vén banya besült a dajkához, összenézett,
véma csemeget látta karjaiban, s a
szegény anyja borzadva bontja szét a ron-
gyokat, nőt gyermekekkel puffadt há-
zához, bűnt és halja nyoszoróját ársát.
Ez a helyes teremtet már közel van
alulnak, hogy agraal legyen, s a fővárost,
valamint a nagyobb városokat, falvakban
valóságos angolnásipar fejlődött ki,
hogy olcsó árban kivirág a gyermekek
meghall, annál gyorsabban, mind kevésbé
pogatlak a kiakított berzítésben.

Arról van tehát szó, hogy ezek a
kidek jó ápolásban részesüljenek,
a mennyire lehet, családban neveltesse-
nek fel. Ennek kipróbált legjobb módja az,
hogy az ilyen gyermekek egy vagy több
központra indítsák vegyék fel, a hol őket
az orvos megvizsgálja, s az egészségese-
ket mielőbb az érte legelő földművelés és
és kisiparosok nevelnek átadja gondozás
véget költézet fejében. Az intézetben
csak azok a gyermekek maradnak vissza,
a kik beteges, hogy ott anyatjelel me-
gkötve ápolásban részesüljenek. A kiadott
gyermekre az intézet, de különösen
az egyesület vidéki tagjainak folyton és
szigorúan felügyelnie. Ez igen fon-

tos, mert ha a gyermeket kiadja és to-
bát rá komolyan senki nem vet egyet,
akkor a gyermek egy elpusztulnak, mint
szelött. Éppen ennek elkerülése végett
szükséges, a nemessévi és jótér-
dalomnak részvétele mind nagyobb körben.
Hiszen a lelencház tulajdonképpen közgye-
s és államnak kötelessége gondoskodni
az elhagyott kidekéről; azonban nálunk
ez az állam a közönségre róta, a melyek
amint mind olcsóbb és így rosszabb
ápolásba adják a gyermekeket.

Teljesít a társadalomnak részt kell
vennie a mozgalomban, ha az akarjuk,
hogy a kidek jó kezeben legyenek és
a haza hasznos polgárává váljanak.

Hasznos és emberbaráti művet igye-
kenek tehát ideértékesíteni azok, kik az
országos lelencház-egyesület megalaki-
tásán fáradoznak.

Örömmel látjuk, hogy a fővárosnak
szine-jára már is csatlakozott a mozgalmor-
hoz, melynek célját fenebb röviden vá-
zoljuk.

Nem közönséges egyetesi díj, hanem
aról van szó, hogy ezer és ezer kidek életét
megmentsék, és épen ezért a mozgalmor
országosnak, fontosnak kell lenni.

S ha a kormány, s az országgyűlés
látja jólát a törekvés komolyságát, s az
eszmé megvalósítását, akkor bizonyára kell
hogy erőlködjen és anyagiilag hozzájáruljon.
És épen azért, mert így nemess és nagy
tervű, régi mulatság pótlására van szó,
kerjük tisztelt olvasóinkat, hogy csatlakoz-
zanak a mozgalmorhoz.

E lap szerkesztésége szívesen fogad
és nyíltan nyugtatja bármely csekély adomán-
nyt s azt az egyesülethez (Budapest,
Kerespi-ut 41.) juttatja, mely bárkinék

szolgál bővebb felvilágosítással. Sőt e ne-
mess egyesület megérdemelné, hogy milat-
ságok, bálók, tombolák, stb. jövedelmét,
vagy legalább annak egy részét e czélra
fordítsák.

Gondoljuk Szechenyi, hogy hazánk-
ba mondására: „Jó kevesen vagyunk,
hogy még az apgylakomok életét nem
tellenek kioltani, mivel magyar”; minél
inkább kötelességünk tehát a pusztuló
szegény kidekét ezerről megmenteni!

Dr. Faragó Gyula.

A „Brassói Magyar Polgári Kör” közgyűlése.

Kedves közönség! Váltak belcseni, mildo
mildo — a magyar Polgári Kör 1893. évi
júan 15-án tartott az évi közgyűlése, mely
feljárásról olvastuk az alábbiakban. A közgyűlés
a közgyűlés, — melyen az önálló ipar
osztály mintegy 60 tag képviselő, —
pont három óráig Halauská Vilmos kör al-
előzők jól áldottat halasza beszédűl nyit-
tatta meg. Beszédének szövegét arra fak-
tette, hogy felvívta a jelenlévőket a tekin-
tetes számottevő magyar iparosoknak a pol-
gári kör közlőbe csoportosítására, hogy
annál könnyebben és fontosabban állítsa
meg helyét a városban az iparos élme s tel-
jesültesse azt a misztó, melyet hazánk köz-
gazdaság és polgárok társadalmi helye-
sége megkíván a parancsol. Alábbak beszéde
átalansan tisztelt aratók. Ez után

Dr. Perczel Ád. tanító, mint a kör
igazgató bejelentette elő a választmány évi je-
lentését, mely a fővárosnak megfelelő költségel-
téről körében jelentse a kifejtett munkásságot,
múltatott rá a munkásságot; e jelentés is
súlyos felelősség az iparos polgárság támogatás-
ának szükségességére a szótlan szép helyet
helyezett kiállítás a brassói magyarországon
tellek a polgári kör életében is. A jelentés
egyhághangjal tudománylegileg és nemek kap-
csán a tiszteltnek és választmányának a fa-

képzelet, hogy mennyi öröm, meg lájálom
fért meg az ember kis szívében. Az ember
tár, őr, a meddig csak tehet; de ha egy-
szer igen nagy öröm, vagy talán nagy bánat
ért, akkor azt már többet nem érezheti: tömpa,
faint lesz drák.

Egy találat, az öreg Batthyány bácsi,
a hátsó mondottak az égnek, mely az ember
szívét így alkotta.

Az öreg ne többeser állapottal me-
galka, hogy mily kölöns mond fozetek
fel engem, s nem győzőt fel eléggé meg-
cáfolt, hogy nem engedte volt tovább men-
nem.

Röjre szívesen a szomszédoknálán eg-
zen szavak helyre, kik szövegét ágrat vo-
totak, s meg egyben is sokig elgondol-
tunk a nap benyomását fölött. Manap
reggel én csak német lettem fel; jól ki-
píthettem meg, s így a sok szives marasztas
deczára is elindultam Brád felé, az egész
család szerencsésnémetről kiserre.

Kristóf és Brád közlő nagy banya-
teltek kiderült fel. A kiderült nagyana
többet állították a hogy gyermekből kiderült
szót kövess, s Brádian magá feloldoztak a
szinartárat nyernek belőle.

A mint így a munkások utárgat-forgást
látam, megkerdessem valakitől, hogy nem
nédeltem-e mag a banyáit? „Furdalom az

BRASSÓI PÁRISG VYALOG.

Brassó, 1893. dec. 14-n.

(Abundánytől Brád).

Manthogy kemény fű földünk meglehe-
tősen kénytelen, manap reggel már jó
korán kikeltem, s bementem Abundányra.
Utakon sok fejű lányt találtam, s
minthogy jó évtárvan volt, hamar az egyik
lányt megállítottam, s jól megvizsgáltam az
utón. Abundányra csakhamar beértem; s
előtt beadtam az egy, hogy a banya ma
dudaként. Csakbogy banya itt mon-
dott, ez írta tüközletet, azt mind-
dolták, hogy Kórosatának van banya;
ha meg akarom nézni, hát csak menjek el.
Egészen levert ez a hír. Tudtam, hogy Kó-
rosatának nem foztak utatnak, s ha oda el-
megyek, hát ugyanazon az uton vissza is kell
jennem. De azt is tudtam, hogy a Kórosatán
dudaként híre mesze költözés is állhat,
s így bizony nem lesz rá, 20—30 kilométer
áldozni érték.

Ez tehát életemben Kórosatára. Gyö-

nyűt érdem kellett átnemnem; egyre csak
látam és semmi egyebet.

Hosszabb vándorlás után végre Kóros-
patakra értem. Ektelen látnam volt itt
mindenfelől. Nagy banyatelepek vannak itt,
hol a föld gyomrából kivált kövömbök nagy
szudában porrá szazák. Göpökel dolgoznak,
s a szűk új vannak berendezve, hogy egy
nagy banyatörzse, manapság szűkület-
ket felmen, melyek aztán megint leessen,
tisz-póra szava a kövömbök.

A munkások szűk-forgatnak, a nagy
acéztömbök dorombolnak estek le; oly látna
volt, hogy igazán örömmel, midőn úgy a szől
erdőben voltam, ugyanazon uton, melyen oda
mentem.

Útközben az én útam más úttal keresz-
teződött, a most már csak tovább indultam
Krisztyó a Brád felé.

Halottam volt, hogy Krisztyón nagy-
sorr ranybánya van, a midőn oda végre
megérkeztem, megkerdessem egy tiszteessége
kinecső asszonytól, hogy kié kaphatnak en-
gedélyt, hogy a banyát megkérdezzem. Az ass-
zony sokáig elgondolkodott, s végre kiált,
hát, csak egyszerre alkáltsátok az asszony
magát: „Nézzé ott az új úrat; az min-
den este megmondhatja.”

Fiatal ember volt, ki előttem állott.

Megszöveztam, s alig hogy megtudta, hogy
megtegyem hallgató vagyok, hát kislit, hogy
ő is tanult ember, meg pedig jogász Kolozs-
várott.

Az ismerettség szomál megvitt; Bat-
tery Károly, a krisztyói jég fia, volt új is-
merőmből. Mátta már régi ismerősként vo-
lunk, semmi esetre sem nem akarta engedni,
hogy ma még tovább menjek; benagottat
hozzájuk, hogy legalább egy néhány napig
kipihenjem magam.

Belpótlak a szóba, a új barátom be-
ajánlott manámjnak meg testvéreim. Mind-
amennyi mily gyászan voltak; mert csak
tagnap temették volt ki 28 édes reményűs
fiukat, ki a tanár vizsgát már sikerrel is-
tette volt, s kilenc minden reményűs s bűn-
követőket írták. A család gyászra méltó
magható; s a rendkívül szűk-forgatás
deczára is egy ézetem, mintha az én szívem
is sajogna.

Kölömből dolgokról beszélgettünk, s a
nap már reggel lefordított, midőn végre az
öreg Batthyány ur is hazafelé fordult. A jó öreg
egyszer is volt, szíve fá hátsó által. Nem
minta ár, jégzett volt, úgy nem. Nyájas
volt beszédében, sokszor majdnem gondolat-
ottele ki a szavakat láj hangján.

Megörgettem, mint egykor bölcsészett órán
egy tanárom mondott: „El sem lehet

